

10

ตกขาว

จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นตกขาวปกติหรือไม่ปกติ

“ สตรีที่ต้องการไปพบแพทย์ เพื่อตรวจตกขาว ไม่ต้องเตรียมตัวใดๆ เป็นพิเศษ ไม่ต้องสวนล้างช่องคลอด หรือล้างตกขาวออก เนื่องจากแพทย์ ต้องตรวจดูลักษณะตกขาวเพื่อการ วินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง ”

อาจารย์แพทย์หญิงสาธิตา โตเจริญวานิช

ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

สตรีส่วนใหญ่คงเคยมีประสบการณ์ด้วยตัวเอง ญาติพี่น้องหรือเพื่อนที่เคยมีมูกออกทางช่องคลอด โดยบางครั้งก็ไม่มีอาการผิดปกติใดๆ และสามารถหายไปเองได้ แต่บางครั้งอาจพบว่ามึปริมาณมาก จนก่อให้เกิดความรำคาญหรือมีอาการผิดปกติอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น อาการคัน หรือมีกลิ่นอันไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น อาการที่มีสารคัดหลั่งใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เลือดออกทางช่องคลอดซึ่งอาจมีลักษณะคล้ายแป้ง เป็นมูกหรือหนอง เราเรียกอาการนี้ว่า “ตกขาว” หรือ “ระดูขาว”

ตกขาวมีกี่ชนิดและเกิดจากสาเหตุใดได้บ้าง?

ตกขาวแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดดังนี้คือ

1. **ตกขาวปกติ** เป็นตกขาวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนภายในร่างกาย ตกขาวชนิดนี้จะมีปริมาณไม่มาก ไม่ทำให้เกิดอาการคันหรือมีกลิ่นแต่อย่างใด ในช่วงกลางรอบระดู ตกขาวจะมีลักษณะเป็นมูกใส แต่ในช่วงใกล้มีระดูจะมีลักษณะคล้ายแป้งเปียก ในสตรีตั้งครรภ์จะมีตกขาวปกติได้เช่นกัน โดยมีสีขาวขุ่นและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น สตรีที่มีตกขาวดังที่กล่าวมาไม่ควรวิตกกังวล เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงตามปกติของร่างกายเท่านั้น

2. **ตกขาวผิดปกติ** ตกขาวชนิดนี้จะมีลักษณะแตกต่างจากตกขาวชนิดแรกคือ มักมีปริมาณมาก โดยไม่ขึ้นกับรอบระดู ลักษณะตกขาวจะมีหลายแบบขึ้นอยู่กับสาเหตุของตกขาว เช่น ถ้าเกิดจากเชื้อรา ตกขาวจะมีสีขาวขุ่นหรือเหลือง เป็นก้อนคล้ายคราบนม ถ้าเกิดจากเชื้อพยาธิจะมีสีเขียวเป็นฟอง ตกขาวที่ผิดปกติมักทำให้เกิดอาการผิดปกติอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น คันช่องคลอดหรือปากช่องคลอด บัสสาวะขัด ปวดท้องน้อย หรือมีไข้ ตกขาวผิดปกติเกิดได้จากหลายสาเหตุดังนี้คือ

- การติดเชื้อจุลินทรีย์บางชนิด เช่น เชื้อรา เชื้อพยาธิ แบคทีเรียบางชนิดในช่องคลอด การอักเสบในอุ้งเชิงกราน เป็นต้น
- การระคายเคืองและการแพ้เฉพาะที่ มักเกิดจากความอับชื้น การแพ้ผ้าอนามัยหรือกางเกงชั้นใน หรือเกิดจากการแพ้ยาสอดช่องคลอด ซึ่งทำให้เกิดการอักเสบและมีตกขาวตามมาได้
- สิ่งแปลกปลอมในช่องคลอด เกิดในสตรีที่ชอบเช็ดภายในช่องคลอดด้วยทิชชู หรือสอดใส่สิ่งอื่นๆ ก่อนและขณะร่วมเพศ การที่มีสิ่งแปลกปลอมเหลือค้าง

ในช่องคลอด จะทำให้เกิดความระคายเคืองและติดเชื้อตามมาภายหลัง และก่อให้เกิดอาการตกขาวได้

- การขาดฮอร์โมนในวัยหมดระดู สตรีในวัยหลังหมดระดูจะมีระดับฮอร์โมนเพศลดลง ทำให้มีผนังเยื่อช่องคลอดบางลง ร่วมกับมีสารหล่อลื่นในช่องคลอดน้อยลง มีผลให้เกิดการอักเสบและติดเชื้อบริเวณช่องคลอดได้ง่ายขึ้นและทำให้เกิดการตกขาวตามมา
- **เนื้องอกบางชนิด** เช่น เนื้องอกบริเวณปากมดลูกทั้งชนิดธรรมดาและมะเร็งปากมดลูก เนื้องอกมดลูก เนื้องอกช่องคลอด เป็นต้น

เมื่อไรที่มีอาการตกขาวแล้วควรมาพบแพทย์?

สตรีที่คิดว่ามีอาการของตกขาวผิดปกติดังที่กล่าวมา เช่น มีอาการคันช่องคลอด ตกขาวมีกลิ่นหรือมีปริมาณมาก มีปัสสาวะแสบขัดร่วมด้วย ควรมาพบแพทย์เพื่อได้รับการวินิจฉัยโรคและการรักษา แต่ในรายที่มีตกขาวปกติไม่จำเป็นต้องพบแพทย์

ควรเตรียมตัวอย่างไร ก่อนไปพบแพทย์?

สตรีที่ต้องการไปพบแพทย์เพื่อตรวจตกขาว ไม่ต้องเตรียมตัวใดๆ เป็นพิเศษ ไม่ต้องสวนล้างช่องคลอดหรือล้างตกขาวออก เนื่องจากแพทย์ต้องตรวจดูลักษณะตกขาวเพื่อการวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง เมื่อท่านไปพบแพทย์ แพทย์จะทำการซักประวัติ และตรวจภายในเพื่อดูลักษณะของตกขาว บางรายอาจมีความจำเป็นในการตรวจตกขาวด้วยกล้องจุลทรรศน์หรือทำการเพาะเชื้อเพื่อหาสาเหตุ

แพทย์จะให้การรักษาอย่างไร?

วิธีการรักษาจะแตกต่างกัน ขึ้นกับสาเหตุของโรคดังนี้คือ

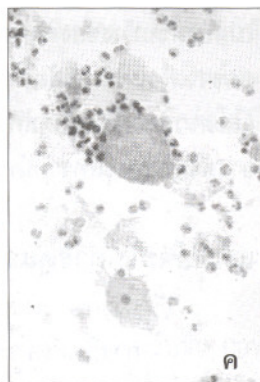
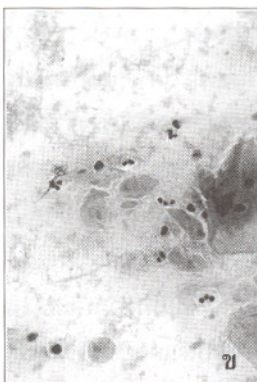
- **การติดเชื้อ** จะให้การรักษาโดยยาปฏิชีวนะซึ่งอาจอยู่ในรูปยารับประทานหรือยาสอดช่องคลอด ถ้าการติดเชื้อนั้นลุกลามมาจนถึงปากช่องคลอดอาจต้องใช้ยาทาเฉพาะที่ การติดเชื้อบางชนิดเช่นเชื้อพยาธิ จำเป็นต้องให้การรักษาคุณอนของผู้ป่วยด้วย
- **การระคายเคืองและการแพ้เฉพาะที่** รักษาโดยหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสิ่งที่แพ้ รักษาอนามัยเฉพาะที่ และใช้ยาแก้แพ้บรรเทาอาการ

- สิ่งแปลกปลอมในช่องคลอด รักษาโดยการเอาสิ่งแปลกปลอมออก ร่วมกับรักษาภาวะติดเชื้อที่พบร่วมด้วย
- การขาดฮอร์โมนในวัยหมดระดู รักษาโดยให้ฮอร์โมนเสริมในรูปยาทาเฉพาะที่หรือยารับประทาน
- เนื้องอกบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ วิธีการรักษาขึ้นกับชนิด ตำแหน่ง และขนาดของเนื้องอก อาจเป็นการตัดเนื้องอกออกหรือรักษาด้วยวิธีอื่นๆ

ทำอย่างไรจึงไม่มีอาการตกขาวผิดปกติ?

ตกขาวผิดปกติบางสาเหตุสามารถป้องกันได้เช่นการติดเชื้อ สตรีควรรักษาอนามัยเฉพาะที่อย่าให้อับชื้น ทำความสะอาดบริเวณปากช่องคลอดจากด้านหน้าไปด้านหลังเพื่อป้องกันการปนเปื้อนอุจจาระมาที่บริเวณปากช่องคลอด หลีกเลี่ยงการสอดใส่สิ่งแปลกปลอมในช่องคลอด

กล่าวโดยสรุป อาการตกขาวเป็นอาการที่พบได้บ่อยและส่วนใหญ่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่บางครั้งก็เป็นอาการนำของโรคร้ายแรงบางชนิด สตรีที่มีอาการตกขาวผิดปกติควรมาพบแพทย์เพื่อรับการวินิจฉัยและรักษาที่ถูกต้อง

รูปที่ 1 การแสดงการติดเชื้อในช่องคลอด ซึ่งตรวจพบได้จากการตรวจเซลล์วิทยาปากมดลูก

- ก. การติดเชื้อรา
- ข. การติดเชื้อพยาธิ
- ค. การติดเชื้อแบคทีเรีย